

»KAJ PA HOČEŠ, POLIP?«: BLIŽNJA SREČANJA LJUBLJANSKIH
POLICAJEV Z EKSCENTRIČNIM VLADIMIRJEM SVETKOM
V LETIH PRED 1. SVETOVNO VOJNO*Andrej STUDEN*Inštitut za novejšo zgodovino, SI-1000 Ljubljana, Kongresni trg 1
e-mail: andrej.studen@inz.si*IZVLEČEK*

Razprava obravnava razvpitega ljubljanskega pijanca, razgrajača, brezdelneža in »večnega študenta« prava, ki je s svojimi ekscesi polnil strani poročil ljubljanskih policajev, saj se je vedno obnašal v nasprotju s policijskimi naredbami. S številnimi izgrede je napolnil nadvse zajeten dosje izrečenih kazni med leti 1900 in 1912. Ob srečanju z ljubljanskimi policijskimi stražniki je izkoristil vsako priložnost, da jih je zmerjal, žalil s polipi, se v njih zaletaval in jih sploh neprestano izzival. Od policajev je vedno zahteval korektno obnašanje, medtem ko je bil sam do njih nenehno izredno nesramen. Razprava se med njegovimi številnimi aferami osredinja na kazensko zadevo iz leta 1910, ko je bil »mož na slabem glasu« preganjan zaradi hudodelstva javne nasilnosti z izsiljevanjem. K tej obtožbi so prispevale njegove grožnje ljubljanski policiji in magistratu, ker naj bi ga ob ekscesu v Zalaznikovi gostilni policist užalil z oznako »bivši jurist in trenutno brezposelna oseba«. Zato je mestni policiji napovedal pravo vojno v časopisju in svoje grožnje s par objavami v Jutru deloma tudi uresničil. Ob zaslišanju marca 1911 je Svetek poudaril, da se je z grožnjami policiji branil pred krivico, ki se mu je godila, da je zahteval zgolj zadoščenje zaradi žalitve časti in obljubil, da se bo poboljšal in zresnil. Državno tožilstvo je marca 1911 ustavilo pregon zoper Svetka, češ da zanj ne obstaja več noben utemeljeni razlog. A Svetek se kljub obljubi ni poboljšal in je še naprej predsedal ljubljanskim policajem.

Ključne besede: ljubljanska mestna policija, Vladimir Svetek, ekscesi, javni red in mir

»CHE VUOI, POLIPO?« GLI INCONTRI RAVVICINATI DEI POLIZIOTTI
LUBIANESI CON L'ECCENTRICO VLADIMIR SVETEK NEGLI ANNI CHE
PRECEDETTERO LA PRIMA GUERRA MONDIALE

SINTESI

L'articolo descrive la vicenda del famigerato ubriacone, fannullone, attacca-brighe lubianese ed »eterno studente« di giurisprudenza, Vladimir Svetek. I suoi eccessi e il suo comportamento sempre in netta violazione delle ordinanze di polizia compaiono con una certa frequenza nei rapporti stilati dagli agenti della polizia di Lubiana. A causa della sua reiterata disobbedienza, le condanne inflittegli tra gli anni 1900 e 1912 riempiono un cospicuo fascicolo. Svetek sfruttò ogni incontro con i poliziotti per lanciar loro offese, insultandoli con il termine di polipo, sbattendo volutamente loro addosso, lanciando continue provocazioni. Se dai poliziotti egli esigeva massima correttezza nel comportamento, da parte sua ostentava invece un atteggiamento di estrema strafottenza. Tra le innumerevoli imputazioni a suo carico, l'attenzione dell'autore è focalizzata sul caso giudiziario del 1910, quando »l'uomo di mala fama« venne portato in giudizio con l'accusa di violenza pubblica con ricatto. Dopo esser stato offeso ed apostrofato da un agente – che lo aveva intercettato durante un suo ennesimo eccesso presso la trattoria Zalaznik – come un »Ex giurista e persona momentaneamente disoccupata«, in quell'occasione Svetek avrebbe rivolto una serie di minacce alla polizia e alla municipalità di Lubiana. La vicenda ebbe seguito sulle pagine del quotidiano Jutro, cui Svetek spedì un paio di articoli nei quali dichiarava guerra alla polizia municipale. Durante l'udienza del marzo 1911, dopo aver ribadito di essersi soltanto difeso di fronte ad un'ingiustizia subita, promise di mettere giudizio e di diventare una persona rispettabile. Nel 1911 la Procura di Stato ritirò la denuncia contro di lui. Nonostante le promesse, Svetek però non cambiò il suo comportamento, continuando a recar fastidio ai poliziotti lubianesi.

Parole chiave: polizia municipale di Lubiana, Vladimir Svetek, eccentrico alcolizzato, eccessi, crimine di violenza pubblica con ricatto

LJUBLJANSKA POLICIJA V HRIBARJEVI DOBI

V dobi »potresnega« župana Ivana Hribarja (1896–1910) je ljubljanska mestna policija, katere glavna naloga je bila »skrb za javni red in mir ter javno varnost« (Kačičnik, 1987, 190), doživela nekatere spremembe. Po velikonočnem potresu leta 1895 so se spremenile in modernizirale prometne razmere deželnega stolnega mesta

in ureditev cestne policije je postala »skrajno pereče vprašanje«, zato je mesto leta 1897 dobilo nov »Ljubljanski cestno-polijski red s /posebnimi/ kolesarskimi določbami«. Poleg še nekaterih drugih reform pa je bila v tem času nedvomno najpomembnejša reorganizacija mestne policijske straže (Govekar, Zarnik, 1910, 50). »Po razpustitvi policijskih direktij v letih 1863–1866, ki so bile skoraj neodvisne od občinskih zastopov«, so si vsa večja mesta, torej tudi Ljubljana, uredila »obsežno in dobro organizirano policijsko službo, ki obvladuje vse policijske posle na področju mesta in ne dovoli (razen v izjemnih primerih) vmešavanja orožništva« (Cvirn, 1989, 313).

V Ljubljani je občina prevzela policijo od države 10. aprila 1866 (Škerl, 1938, 31). Takrat so namestili 12 civilnih redarjev, katerih število je leta 1872 naraslo na 18. Takrat so jih tudi uniformirali in oborožili s sabljo (pred tem so sabljo nosili le v nočni službi). V času potresa leta 1895 je imela Ljubljana 38 stražnikov, kar pa po mnenju občinskega sveta ni več zadoščalo za ustrezno zagotavljanje javne varnosti, reda in miru. »Straža je bila tudi po kakovosti slaba, ker službene razmere niso bile urejene. Z obema stražnima vodjema vred je bilo le 9 definitivnih mest, vsi ostali stražniki so dobivali le dnevnik. Kakšen človeški material se poprijema služb brez pravice do napredovanja in do pokojnine, ni treba razlagati. Zato se je oboje straže menjavalo venomer, vstopali so nesposobni elementi, ki že nikjer drugje niso mogli iztakniti kaj boljšega. Tukaj je bilo torej treba preobrniti tako rekoč vse, če se je hotelo izogniti pravi pravcati katastrofi avtonomne uprave.« (Govekar, Zarnik, 1910, 50).

Da do prepotrebne preureditve in pomnožitve mestne policijske straže ni prišlo že v predpotresnem času, naj bi bilo krivo pomanjkanje finančnih sredstev. Mestni občinski svet pa je na seji 11. novembra 1896 vendarle storil korak naprej in sprejel odlok, da se število redarjev poveča na 48 mož in 2 vodji. Policijskim stražnikom je zvišal prejemke, uvedel službeno napredovanje, pokojnino. V razmerju z definitivnimi stražniki in nadstražniki se je skrčilo število začasnih stražnikov, ki se jim je dala tudi pravica, da so si lahko ta začasni čas službovanja, potem ko so postali definitivni stražniki, prišteli v službeno dobo za pokojnino (Govekar, Zarnik, 1910, 51).

Preureditev redarskih pravic in dolžnosti se je kodificirala na javni seji občinskega sveta dne 20. decembra 1898, ko so sprejeli »Izvršilni predpis o službeni opravi za policijsko stražo v Ljubljani po 11. organizatornega statuta mestne policijske straže«. Dodatek k temu statutu pa je bil »Predpis o službeni opravi redarjev«. Na isti seji so sprejeli tudi »Disciplinarni statut za mestno policijsko stražo«. Naslednjo reformo mestne policijske straže je občinski svet sprejel ob proslavi šestdesetletnice vladanja cesarja Franca Jožefa. 15. septembra 1908 je namreč sklenil, da se službena doba mestne policijske straže zniža z dotodanjih 40 na 30 let. Dne 18. januarja 1910 je občinski svet določil, da vsak pomožni stražnik postane »po triletnem zadovoljivem službovanju definitiven«, na seji dne 15. februarja 1910 pa je

sklenil, da naj bi se stražniški zbor z novim letom 1911 okreplil še za 20 mož, to je še za 5 postojank, obenem pa naj bi ustanovili še dve novi stražnici, eno v dvorskem okraju in eno v Vodmatu (Govekar, Zarnik, 1910, 51). Leta 1910 so na mestni občini izdali še »Navodilo za izvrševanje službe mestnega policijsko-stražniškega nadzornika« in »Določbe za preskusni izpit, kateri ima napraviti mestni policijsko-stražniški nadzornik pred svojo namestitvijo«.

Mestni policijski stražniki so se morali pri opravljanju službe vesti resno, dostojno in vljudno. Proti ljudstvu so morali postopati mirno. Noben stražnik med opravljanjem službe ni smel iti v gostilno, krčmo ali kavarno, da bi jedel in pil ali se zabaval. Pivnic, ki so bile na slabem glasu, se je moral izogibati tudi zunaj službe. V primeru, da se je vnel pretep, ko je bil zunaj službe, je moral mirno posredovati, če pa ni bil uspešen, je moral poklicati na pomoč službujočega stražnika. Stražnik seveda ni smel pijančevati, razgrajati, igrati igre na srečo ali biti v družbi lahkoživih, predrznih in nesramnih pijank ali prostitutk. Poleg skrbi za javno varnost je bila namreč ena njegovih glavnih zadolžitev skrb za javno moralo. Glavna naloga stražnikov je bilo patroljiranje, zlasti ponoči. Opravljati so ga morali mirno in tiho. Pijance so, denimo, morali spremljati domov, na stražnico ali v kakšno drugo varstvo. Paziti so morali tudi, da so gostilne, kavarne in žganjarije zapirali ob določeni policijski uri. Aretacije so morali izvesti mirno in odločno, prepovedano je bilo pogovarjati se, se surovo vesti, se pričkati in grdo ravnati z aretiranci. Mestni policijski stražniki so morali za vsak dan službe napisati poročilo o posebnih dogodkih. V razgibanem ljubljanskem vsakdanjku so le redko zapisali, da pokorno naznanjajo, da se ni »ničesar znamenitega pripetilo«. Sicer pa so njihova nadvse zanimiva poročila o raznih prekrških, izgredih, sporih, razgrajanjih, pretepih, grožnjah, pomanjkanju sredstev in prenočišča, postopanju, pijanosti, beračenju, tatvinah, vlačuganju, nedostojnem vedenju in še čem »pisana zelo šablonsko in suhoparno, vedno po istem obrazcu« (Kačičnik, 1987, 190–194).

VLADIMIR SVETEK – EKLATANTNI PRIMER »S POLICIJSKIMI NAREDBAMI NASPROTUJOČEGA VEDENJA«

Ena najbolj nepopravljivih osebnosti, ki je s svojimi podvigi v letih pred izbruhom velike vojne grenila vsakdanjik ljubljanskih mestnih policijskih stražnikov in se z velikimi črkami zapisala v »temno zgodovino kvarne družbe in boemstva« deželnega stolnega mesta, je bil nesporno Vladimir Svetek. Veljal je za najbolj razvpitega ljubljanskega pijanca, nepopoljšljivega razgrajača, največjega brezdelnega postopača in »večnega študenta«, znanega po tem, da v svojo kvarno družbo »zapeljuje druge dijake in izkoristi vsako priložnost, da jo zagode ljubljanskim policajem« (Cvirn, 1994, 7). S svojimi ekscesi na ljubljanskih ulicah, po gostilnah in kavarnah je Svetek uspel napolniti zajeten dosje, sestavljen iz številnih sodnih kazni, ki jih je izreklo c.

kr. okrajno sodišče v Ljubljani, kot tudi cele kopice policijskih kazni s strani mestnega magistrata (AS, 1, fol. 19; ZAL, 2, fol. 1–160).

Vladimir Svetek se je rodil 22. januarja 1880 v Ljubljani, kjer je leta 1898 uspešno končal klasično gimnazijo.¹ Mestni magistrat je v dopisu c. kr. deželnemu sodišču v Ljubljani z dne 5. septembra 1910 dodal, da je pristojen v Ljubljano, da je rimskokatoliške vere,² samski, »sin umirovljenega nadoficijala c. kr. priv. južne železnice Ivana Svetka in biva pri svojih stariših v Novem Vodmatu št. 73, ki imajo ondi majhno hišo. Rodbina, kolikor je tukaj znano, baje nima veliko premoženja. Vladimir Svetek je obiskoval dunajsko vseučilišče³ ter baje absolviral juridične študije po preteku 12 letne dobe, ne da bi bil do najnovejšega časa napravil drugih državnih izpitov kakor prvega. Šele pred kratkim napravil je v Pragi, – kakor pravi sam v neki vlogi, – tudi drugi državni izpit in sicer z odliko. Peča se baje s pisateljskimi deli in živi pri stariših, ki ga vzdržujejo.« (AS, 1, fol. 19).

Policijska poročila so Svetka kot absolventa prava navajala od leta 1904 naprej. Prve grehe, zaradi katerih je zašel v policijske spise, si je nakopal že leta 1900, nato pa so se vrstili vse do leta 1913. Svetek je bil vpadljiva oseba, ki si je hitro ustvarila »vsemu mestu znano preteklost« (Cvirn, 1994, 7). Po mestu je hodil oblečen »v črno dolgo suktnjo in navadno s cilindrom«, vedno je bil »pripravljen na kak prepir« (AS, 1, fol. 19). Najpogosteje je bil »popolnoma pijan«, še zlasti aroganten pa je bil do neukih in preprostih ljudi iz nižjih slojev. Z njimi se je pogosto sporekel, zanj so bili zgolj navadne eksistence, ki jim je ošabno in vzvišeno zabrusil v obraz, da se on, akademik, z njimi ne misli pogovarjati. Pravi trn v peti pa je bil tudi ljubljanskim policijskim stražnikom, ki so jim njegove avanture šle vedno bolj na živce. Izkoristil je namreč vsako priložnost, da jih je zmerjal in žalil oziroma, kot so poudarili v omenjenem dopisu mestnega magistrata: »Spravil se je posebno na mestno policijsko stražo, v katero se na surov način zaletava, nosi seboj vedno palico in navadno tudi nabit revolver. To njegovo, obče po mestu znano obnašanje, doneslo mu je številne konflikte z oblastvi. Začenši od leta 1900 do danes, tedaj komaj v devetletni dobi, bil je Vladimir Svetek, v kolikor je tuuradno znano, nič manj kot 6-krat sodnijsko in 7-krat policijsko kaznovan.« (AS, 1, fol. 19).

- 1 Njegovi sošolci so bili med drugimi Bogdan Derč, Josip Murn, Ivan Prijatelj (Černivec et al., 1999, 570).
- 2 Kot zanimivost omenimo, da je ekscentrični in kontroverzni Vladimir Svetek pozneje, 17. 5. 1912 izstopil iz rimskokatoliške cerkve ter postal »brez konfesije«. Leta 1928 je bil nato ponovno sprejet v rimskokatoliško cerkev, 15. oktobra 1930 pa se je oženil z učiteljico Pavlo Budinek. Od takrat je glede na dopis orožniške postaje v Dol. Kronovem z dne 15. 9. 1939 prebival v Šmarjeti, srez Novo mesto. V zakon je priženil tudi sina Srdana (roj. 1921), ki se je leta 1939 ponesrečil in umrl v Kranjski Gori. Podatka o Svetkovi smrti žal nismo našli. – (ZAL, 1; NŠAL, 1, 133/22).
- 3 Na pravno in državnoznanstveno fakulteto dunajske univerze se je Vladimir Svetek vpisal v zimskem semestru študijskega leta 1899/1900 (Cindrič, 2009, št. 1069, 520).

Svetkovi prvi izgredi so bili bolj ali manj posledica neprimernega obnašanja v pijanem stanju in ob aretacijah se je vedno izgovarjal na rovaš absolutne pijanosti, češ, »da se ne more spominjati, kaj je počel«. Ljubljanski policaji so ga v teh letih po navadi samo blagohotno opominjali, »naj svoje mladosti in inteligence ne zapravlja po ljubljanskih gostilnah«. A bučnemu razgrajanju, polnemu psovku in žalitev, se je kmalu pridružila nasilnost in nevarne grožnje z revolverjem. Nepoboljšljivi izgrednik je v pijanem stanju mestne policijske stražnike prezirljivo zmerjal s »polipi« in jim pretel, »da jih bo vse pobil, saj da ima doma revolver«. Včasih pa se je pokazal v popolnoma drugačni luči in se z njimi sploh ni hotel pogovarjati, »kajti, kot je rad poudarjal, se pogovarja le z ljudmi, ki imajo zvezde pod vratom in ne s takimi, ki imajo kifeljce« (Cvirn, 1994, 7–8).

Pravila vedenja so mestnim policijskim stražnikom, kot rečeno, narekovala, da opravljajo službo resno, dostojno, vljudno in da proti ljudstvu postopajo mirno. Tudi Vladimir Svetek je od njih vedno zahteval korektno obnašanje, medtem ko je bil sam do policijskih stražnikov nenehno izredno nesramen. Ošabno jih je skušal podučiti, »da so javni organi radi državljanov tu in ne narobe, mi jih izdržujemo s svojimi davki, zato ima biti vsaka uradna oseba z nami kolikor najbolj prijazna in vljudna.« (Cvirn, 1994, 8).

Zajeten seznam razsodb c. kr. okrajnega sodišča v Ljubljani kot tudi policijskih razsodb nazorno rekonstruira ekscesno življenjsko pot nepoboljšljivega Vladimirja Svetka. Nepopravljivega veseljaka in vzkipljivega razgrajajača z večkrat predolgim jezikom je okrajno sodišče prvič obsodilo 30. avgusta 1900 na 10 K globe zaradi razžalitve javne straže. 2. oktobra 1902 je prav tako moral plačati 10 K globe zaradi javnega psovanja, 17. februarja 1905 pa so ga zaradi javnega zasramovanja oglobili za 30 K. Zaradi žaljenja mestne policijske straže in vmešavanja v njeno uradno poslovanje so ga obtožili, a nato oprostili, tudi leta 1909. Marca 1910 je bil obsojen na globo 10 K zaradi telesne poškodbe c. kr. policijskega agenta Gerloviča. Kazen je potrdilo tudi c. kr. deželno sodišče v Ljubljani. Slednje ga je kot višja instanca obravnavalo že leta 1906 in ga 16. februarja obsodilo na 20 K globe oziroma 48 ur zapore (AS, 1, fol. 19).

Kot zanimivost dodajmo, da sta si bila omenjeni policijski stražnik Gerlovič in Svetek že dlje časa v laseh. Ekscentričen absolutent prava, ki je vsem hotel dati vedeti, da se nikogar ne boji, je stražnika na primer načrtno provociral že kmalu po razvpitem pijanskem ekscesu, ki ga je ominoznega 16. maja 1906 uprizoril skupaj z ljubljanskimi boemi (Vladimir Levstik, Fran Tratnik, Hinko Smrekar) ob obisku slavnega Buffalo Billa in njegovega Wild West Showa. Takrat je moral za svoje grehe mestni blagajnici ljubljanski odšteti kar 50 K globe. Gerloviča, ki ga je takrat prijavil, seveda ni pozabil in ga je imel še posebej na piki. Kaj kmalu se je z njim tudi srečal na Dunajski cesti. Nanj je zaničljivo kazal s prstom in žaljivo razlagal o njem svojemu pivskemu prijatelju Franu Sitarju, s katerim sta nekaj tednov prej priredila

odmeven eksces v Slonu. Gerlovič ga je zaradi žalitev seveda prijavil, »večni študent« prava, ki je nadvse rad pisal pritožbe čez nedostojne, nekorektne in pristranske ljubljanske policaje, pa je v tokratni cinično ugotavljal, da je omenjeni mestni policijski stražnik neuravnovešen, »jako nezanesljiv«, »silno nervozen«, »patologičen«, »oseba, ki ji ni slepo verjeti«. Svetek je v pritožbi zagotavljal, da ga ni smel niti pogledati, saj naj bi se »patologični« Gerlovič že ob tako nedolžni stvarci kot je bežen pogled takoj jako razburjal (Cvirn, 1994, 8).

Vladimir Svetek je bil zaradi omenjenega izgreda ob obisku znamenitega Buffalo Billa in njegovega »največjega cirkusa sveta«, ko je pod vplivom alkoholnih hlapov mahal tudi z revolverjem, 17. maja 1906 obsojen na petdnevni zapor. Po pritožbi so mu na drugi stopnji znižali kazen na 50 K globe. Proti plačilu primerne globe so mu vrnili tudi samokres, za katerega je imel orožni list.

Mestna policija ga je zaradi izgredov in »s policijskimi naredbami nasprotujočega vedenja« seveda še večkrat obsodila in oglobila. 9. avgusta 1904 je moral v mestno blagajnico prispevati 4 K globe, 7. februarja 1905 10 K, 18. februarja 1908 30 K, 29. oktobra 1908 pa 50 K. 27. januarja so ga obsodili na tri dni zapora in končno »potom delegiranja pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Ljubljani z rzsodbo z dne 27. januarija 1910 zaradi žaljive pisave v več vlogah, naslovljenih na c. kr. deželno vlado v Ljubljani, v katerih je kar mrgolelo razžalitvij mestnega magistrata, na globo 10 K.« (AS, 1, fol. 19).

Zavoljo omenjene »sodnijske afere s c. kr. policijskim agentom Gerlovičem« marca 1910, ki se je končala s telesno poškodbo, je c. kr. državno pravdnštvo v Ljubljani zaradi hudodelstva nevarne grožnje »uvedlo celo predpoizvedbe zoper Vladimirja Svetka«. Javno tožilstvo je te »predpoizvedbe in linea criminali« sicer kmalu ustavilo, »dognale so pa, da je Svetek tepežljiv [rauflostig = pretepaški, op. a.], nevaren in pijančevanju udan človek. Ker nosi navedenec vedno nabit revolver seboj in je obstojala nevarnost, da napravi lahko z orožjem kako nesrečo, obrnilo se je c. kr. državno pravdnštvo dne 11. marca 1910 na c. kr. deželno vlado s prošnjo, naj se Svetku odvzame orožni list in prepove nositi orožje. To se je v resnici tudi zgodilo z rzsodbo c. kr. okrajnega glavarstva v Ljubljani z dne 20. aprila 1910.« (AS, 1, fol. 20).

Mestni magistrat je v svojem dopisu c. kr. deželnemu sodišču z dne 5. septembra 1910 še pristavil, da bi vsem naštetim grehom Vladimirja Svetka lahko dodali »še zdatno število manjših afer in konfliktov z mestno policijsko stražo, ki niso zadoštovali za kaznovanje« in podal mnenje, da je mož »na slabem glasu« (AS, 1, fol. 20).

HUDODELSTVO JAVNE NASILNOSTI Z IZSILJEVANJEM

Ko se je Vladimir Svetek konec julija 1910 vrnil iz Prage v Ljubljano, je bil nadvse vesel. 20. julija 1910 mu je – po več kot desetletje trajajočem študiju prava –

na sloviti praški univerzi končno uspelo opraviti drugi državni, tako imenovani judicialni izpit in si pridobiti naziv absolviranega jurista. Toda njegovo veselje, ki se je seveda takoj sprevrglo v prešerno veseljačenje po ljubljanskih oštarijah, ni trajalo dolgo, saj ga je kaj kmalu skalil eden izmed mestnih policijskih stražnikov. V uradnem poročilu o pretepu v Zalaznikovem lokalu, v katerem je bil poškodovan nek Svetkov prijatelj (»doktor filozofije«), je kot pričo navedel tudi Svetka, pri čemer ga je označil za »bivšega jurista« in trenutno brezposelno osebo. Takšne oznake si vzvišeni Svetek, novopečeni absolvirani jurist, seveda nikakor ni dovolil, zato je hotel neljubo zadevo nemudoma urediti v neposrednem pogovoru z Ivanom Hribarjem. Ker je župana kar dvakrat zaman iskal na magistratu, se je 4. avgusta 1910 odločil, da mu napiše pismo z zahtevo po »kaznovanju« obrekljivega policaja (AS, 1, fol. 4).

Še preden je v pismu prešel k zadevi, je okrcal nadvse nespoštljivo vedenje magistratnega sluga: »Predno preidem k zadevi, o kateri želim prav za prav z Vami govoriti, se moram odločno pritožiti zoper obnašanje Vašega sluga – njegovo pravo ime mi ni znano – vulgo ga imenujejo Žauček. Treba bo namreč, da ga Vaše visokorodje nekoliko pouči, kako se ima možakar obnašati napram strankam moje enakosti. Ko sem bil drugič tam je čital celo 'Ljubljančanko' ter mi med odgovorom kazal hrbet. Tacega po mojem mnenju nesramnega nastopanja si od mestnih slug ne bomo dali dopustiti in ako se to še enkrat zgodi, bomo govorili v časopisju in sicer z znano brezobzirnostjo.«

Nato je županu Hribarju, »državnemu poslancu, županu dež. stol. mesta Ljubljane, graščaku, ravnatelju banke Slavije itd. v njegovi lastnosti kot šefu komunalnih uradov« podrobno opisal nekorektno postopanje mestne policije. Pritožil se je »radi nezaslišane žalitve« nekega mestnega stražnika, ki si ga je drznil v drugi kazenski zadevi (U VII 536/10), v kateri je bil priča dogodka, označiti za »bivšega jurista, sedaj brezposelnega Vladimirja Sveteka«.

»Jaz mislim, da je izraz skrajna nesramnost za to žalitev mnogo premil in ne bom iskal besed, da postopanje tega policaja primerno ožigosam. Sodi se samo. Ampak protestiram samo proti takim žalitvam s strani ljubljanskega policaja in to kar najodločneje, ter zahtevam, da stavite moža na odgovor in ga primerno kaznujete.

Njegovo ime se nahaja v citiranem sodnem aktu, vedel je pa bo tudi g. vodja Slanovec, ki je imel v noči, ko se je zgodil zločin nad dotičnim mojim prijateljem, službo in sva mu zadevo javila.

Na podlagi tituliranja absolviranega jurista Vladimirja Sveteka od strani policijskega organa drznil se je pozneje odvetniški sollicitator Debec Albin ga imenovati v nekih tožbah, ki jih je imel s poškodovanim doktorjem filozofije, »brezposelnim«. No, veselje ponoviti kaj podobnega sem mu korenito pregnal. Tožil sem ga in nič mu ni pomagalo sklicevanje na omenjeno službeno vlogo ljubljanskega policaja. S sodbo opr. št. U VII 716/10 je bil mož obsojen na mesec dni zapora, ktera kazen se mu je

žal spremenila 'z ozirom na družabno stališče in njegove premoženjske razmere' na globo dvajset kron. Mene ni bilo pri obravnavi, ker sem se nahajal v Pragi, če ne bi mogoče dosegel, da bi se zaporna kazen enega meseca ne bi bila spremenila v denarno globo.

Varnostni organ pa naj boga zahvali, da sem jaz njegovo kaznjivo dejanje prepozno zvedel, oziroma nisem imel časa, da bi bil še njega posadil na zatožno klop.

Zahtevam torej še enkrat kar najodločneje, da se postopa proti stražniku, ki me je na tak nečuvven način žalil in proti morebitnim njegovim sokrivcem. Mogoče je namreč, da je možu kdo drug na magistratu dal glede mojega stanu to žaljivo informacijo, kar pa njega še nikakor ne opravičuje in ostane taka in na tak način izražena žalitev po našem zakonu tudi v tem slučaju kaznjiva, ako ne doprinese toženec dokaza resnice – bona fides ne zadostuje.

Ljubljanski policiji pa bodi enkrat za vselej povedano, da je gospod Vladimir Svetek absolviran jurist, ki ima pravnohistorični ali takozvani prvi državni izpit 'mit stimmeneinhellig gutem Erfolg', judičielni ali takozvani drugi pa od 20. julija tega leta z dvojno odliko, česar nima pač noben jurist pri ljubljanskem magistratu, najmanj pa Lautar, Vončina ali Jančigaj. Poleg tega je abs. jur. V. Svetek tudi pisatelj in prevajalec iz mnogih jezikov.⁴

Ako ne dobim zadoščenja od vašega visokorodja, poiščem si ga ob priliki v obliki par vehementnih napadov v časopisju sam. Članki, kar sem jih dozdaj napisal v Jutru niso nič v primeru s temi, ki še lahko slede. Imam še vse drugačne bombe na razpolago ter sem bil tudi že od večjih in uplivnejših listov naprošen, da jim kaj efektnega napišem. – Nimam sicer proti ljubljanski policiji v celoti nobene animoznosti [nenaklonjenosti, op. a.] in je tudi ne grajam, pač pa je nekaj oseb pri tem uradu zaposlenih, s katerimi bo treba še korenito obračunati.« (AS, 1, fol. 4–5).

Svetkove grožnje, da bo magistratne uradnike brezobzirno napadel v časopisju, so zalegle. Župan ali njegov namestnik si je zadnji odstavek podčrtal. 19. avgusta 1910 je županov namestnik Vončina v imenu ljubljanskega magistrata Svetkovo pismo županu Ivanu Hribarju posredoval državnemu pravdnistvu v Ljubljani »v nadalje poslovanje v smislu §. 98, 99 kaz. zak., ker so grožnje res take, da zamorejo mestni magistrat odnosno prizadete osebe v strah spraviti, zlasti ker se mora Svetka po njegovih antecendencijah vsekakor zmožnim smatrati, da grožnje tudi uresniči.« V prijavi na državno pravdnistvo je županov namestnik, magistratni ravnatelj Vončina navedel, da je bil Svetek od leta 1900 »nič manj kot šestkrat sodnijsko po §. 312, 431 in 491 kaz. zak. ter sedemkrat policijsko zaradi izgrede, policijskim naredbam nasprotnega vedenja in zaradi skrajno žaljive pisave v uradnih listinah (vlogah) pred-

4 Vladimir Svetek je na primer leta 1909 v Slovanu objavil študijo Marinetti in njegova šola, na futuristično gibanje pa je najbrž opozoril tudi Vladimirja Levstika. K svojemu imenu in priimku je seveda pripisal Abs. jurist. – (Slovan, 1909, 252–254; 309–310; 341–342 in 373–377; Grdina, 1995, 224 in 243).

kaznovan«. Zato je Vončina državnemu pravdništvu predlagal najostrejšo obravnavo ekscesnega Svetka: »Najstrožje postopanje bilo bi na mestu, osobito ker so se tudi že vršile zoper navedenca tuuradno uvedene poizvedbe zaradi nevarne pretnje in mu je c. kr. okrajno glavarstvo v Ljubljani v smislu § 17 cesarskega patenta z dne 24. oktobra 1852 /: št. 223 drž. zak.:/ odvzelo orožni list.« (AS, 1, fol. 3).

Državno pravdnništvo je 29. avgusta 1910 začelo s preiskavo zoper Vladimirja Svetka. Uvedlo je postopek po § 98 b KZ, torej zaradi hudodelstva javne nasilnosti z izsiljevanjem, ki ga po omenjenem členu zagreši tisti, ki posredno ali neposredno »s pisanjem ali z besedo, ali kako drugači, naznanivši svoje ime ali ne, komu s poškodovanjem na životu, svobodi, poštenju ali lastnini preti, v namenu od njega izžugati [izsiliti ali prisiliti ga, op. a.], da bi kaj storil, trpel ali opustil, ako je žuganje⁵ takošno, da zamore ta, komur se žuga, glede na razmere in osebne lastnosti njegove, ali na znamenistost zažuganega zlega, po pravici v strahu biti; brez razločka, ali merijo omenjena zla proti temu samemu, komur se zažugajo, proti njegovi rodovini ali žlahti, ali proti drugim pod njegovo brambo postavljenim osebam, in ali je žuganje imelo kakšen uspeh ali ne.« (Kazenski zakon, 1889, § 98 b).

Naslednji člen kazenskega zakonika je dopolnjeval § 98 b z razlago, da zagreši hudodelstvo javne nasilnosti z nevarnim pretenjem tisti, ki namerno uporabi grožnje z izsiljevanjem, da bi s tem ustrahoval oziroma vznemiril posamezne osebe, občine ali okraje (Kazenski zakon, 1889, § 99). Za kršitev §§. 98 in 99 je bila hudodelcu zagrožena težka ječa od šest mesecev do enega leta. Pri daljših ustrahovanjih, še zlasti, če se grozi z umorom ali požigom, ali če se preti celim občinam ali okrajem, pa so zločincu lahko odmerili celo kazen s težko ječo od enega do petih let (Kazenski zakon, 1889, § 100).

Preiskovalni sodnik vitez Grasselli se je počasi lotil dela. 29. avgusta je zaprosil urad kazenskega registra, da naj ga seznaní s predhodnim kaznovanjem Vladimirja Svetka (AS, 1, fol. 10). Sodišče je vpletenim (magistratnemu ravnatelju Vončini, policijskemu svetniku Lauterju, policijskemu komisarju Jančigaju in seveda Vladimirju Svetku) vročilo vabila na zaslišanje. Prvi trije so o ovadenem Vladimirju Svetku v svojih izpovedih povedali marsikaj zanimivega.

Dne 5. 9. 1910 je vitez Grasselli najprej zaslišal Ivana Vončino, enainšestdesetletnega ravnatelja magistratnih uradov, ki je izjavil:

»Jaz za svojo osebo z Vlad. Svetkom nisem imel niti uradno niti izven uradno nikoli posla. Da me imenuje Svetek v eni sapi z Lauterjem in Jančigajem, na katera gospoda ima, kakor mi je znano, hudo jezo, utegne biti vzrok to, da sem jaz na dotičnih vlogah na sodišče, katere smo bili prisiljeni vlagati proti njemu, navadno podpisal.

5 Terminološka pripomba: namesto žugati (nemško *drohen*) je boljše uporabljati pretiti, groziti.

Kar jaz sicer poznam Vladimirja Svetka, jaz njegove vloge z dne 4. 8. 10 saj glede moje osebe, ne morem smatrati prav za resno. To pa v prvi vrsti vsled tega, ker sem prepričan, da Svetek po tem kar uganja zadnja leta in kakor se obnaša, ne more biti duševno popolnoma normalen, kar je sicer itak iz vloge same razvidno.

Svetka sem najprej spoznal ozir. sem bil nanj opozorjen v neki gostilni, kjer se je radi nekih čepic prav oblastno obnašal. Potem je bil tudi enkrat član neke deputacije, ki je prišla radi nekih čepic, ki jih nosijo nemški burši.

Dognati bi bilo morda tudi, koliko časa da se nahaja Svetek sedaj že na univerzi, koliko časa je prešlo od njegove prve skušnje in od česa in od koga se je on preživljal v tem času.

Jaz kakor rečeno zaradi svoje osebe v tej vlogi ne morem najti nobenega nasilstva oziroma izsiljevanja. Tudi ne dvigam event. zasebne obtožbe proti Svetku.» (AS, 1, fol. 11–12).

Dvaintridesetletni policijski komisar Franc Jančigaj je preiskovalnemu sodniku Grasselliju povedal bolj atraktivno zgodbo:

»Svetka poznam še izza gimnazije, ne da bi vedel o tem, kaj da je on ta čas počel kaj podrobnega navesti. Izza časa, ko je postal visokošolec pa mi je že znan radi svoje ekscentričnosti.

Osebo ga pa še danes ne poznam, to je, govoril jaz še do danes nisem z njim. Pač pa sem imel uradno s Svetkom že dosti opravka in reči moram, da je imela in da ima policija s Svetkom toliko opravka, kakor z malokatero osebo v Ljubljani.

Svetka je v obče karakterizovati kot ekscentričnega alkoholista, ki izziva mirne ljudi, koder jih more, provocira nočne škandale, ki dela sitnosti policijskim stražam, koder more in se utikuje v stvari, ki ga ničesar ne brigajo. Naj na primer le omenim, da je nekoč stavil na cesti po noči nekega narednika, češ da ni po predpisu adjustiran. Zahteval je menda kot bivši rezervni kadet, kakor se sedaj po degradaciji imenuje, da se mu legitimuje in je od slučajno navzočega polic. kanclista Toplikarja celo zahteval, da mu pomore k legitimaciji dotičnega narednika. Ker Toplikar tega seveda ni hotel storiti, je to zadostovalo Svetku, da sedaj Toplikarja preganja z ravno takim sovraštvom kakor vse drugo policijsko osebje v Ljubljani. Da Svetek silno veliko drži na svojo osebo, kaže predmetna vloga na g. Ivana Hribarja sama. Po celem mestu so pa tudi znani njegovi izreki, da je on rojen na parketu, da se zanj človek pričinja šele z VIII. razredom ali z doktorjem. Občeznana je tudi, da se Svetek čudno oblači, da fiksira ljudi, ki mu niso po volji.

Pri vsem tem pa nikakor ne gre misliti, da je Svetek morda kaka nedolžna nekoliko slaboumna oseba, ki nikomur ničesar ne stori, marveč je Svetek nasprotno škode in osvete željen človek, ki v svoji jezi ni izbirčen v sredstvih, da bi ugonobil ljudi, ki so se mu po njegovem mnenju zamerili.

Radi zgoraj navedenih lastnosti Svetkovih je namreč policija bila opetovano klicana, da judicira nad Svetkom. Jaz sam sem judiciral 2-krat in to je zadostovalo Svetku, da je mene kot rezervnega častnika novembra 1909 ovadil častnemu sodu. Sicer je res, da ni dosegel ničesar, toda kdor pozna strogosti tega postopanja, pojme o častniški časti, duševne in telesne muke, ki so združene s takim postopanjem, ta bo pač videl, da se jaz osvete željnosti Svetkove resnično bojim. Tembolj, ker se Svetek ni zadovoljil s tem, da me je na podlagi lažnjivih faktov spravil v to preiskavo, marveč mi je skušal tudi škodovati z napadi v časnikih naravnost na mojih gmotnih razmerah, ker so vsi ti napadi, kakor tudi zadnja vloga na mojega bivšega šefa, merili naravnost na to, da me, če že ne spravi ob službo, vsaj škoduje v moji karijeri. Upoštevati je pri tem zlasti okolnost, da sem uslužben pri avtonomni oblasti, koder taki ljudje kakor je Svetek lažje dobe lahkoverne ljudi, ki potem taka lažnjiva dejstva vsaj v toliko porabljajo, da se kompetentni faktorji morajo z njimi pečati. Zato jaz za svojo osebo predmetne ovadbe nikakor ne morem smatrati neresnim. Da so bili v časopisih (Jutro) v zadnjem času proti meni obelodanjeni najhujši napadi zoper mojo osebno in uradno čast, je sodišču in državnemu pravdnistvu znano. Da je pretnja, da se me bo še naprej napadalo z ozirom na mojo službo kot policijski komisar, zmožna me spraviti v opravičeno bojazen ozir. strah, je pa tudi jasno.

V predmetni vlogi hoče Svetek kratkoma izsiliti od mene kot polic. funkcionarja neko izjavo, kajti v vlogi zahteva Svetek zadoščenje. Zajedno je iz te vloge razvidno, da zahteva Vladimir Svetek neko postopanje, najbrže disciplinarno postopanje proti policijskim organom radi baje žaljive informacije, katero je policija baje o njem dala.

Gre tu za označbo Svetkovo kot brezposelnega. Poudarjam, da se ga je tako karakteriziralo pred njegovo drugo skušnjo, potem ko je cca. 10 let minilo od prve, in pa ob času, ko je Svetek izdajal po gostilnah take vsote, da si jih z morebitnim pisateljevanjem nikakor prislužiti ni mogel. Ne tajim, da Svetek morda ni tu pa tam spisal kak članek, da pa to še ne opravičuje Svetka imenovati se pisatelja, ki od tega morda živi, je pa vendar tudi jasno.

Osobito opozarjam na zadnji odstavek ovadbe, ki se očitno nanaša na v prejšnji ovadbi navedene osebe Lauterja, Vončino in mene.

O tem, jeli Svetek skrajno nevaren in zloben človek ali pa če je le nenormalen, ne gre soditi meni, to pa je gotovo, da je eno ali drugo, ali pa od vsacega nekaj.» (AS, I, fol. 13–16).

Devetinštiridesetletnega policijskega svetnika Ivana Lauterja je dr. Grasselli zaslišal naslednji dan, 6. septembra 1910. Zapisnikar Črnivec je tokrat zabeležil naslednjo izpoved o Svetku:

»Sedaj sem 4. leto vodja ljublj. mest. polic. urada in sem že prva leta takoj čul o Svetku in njegovih izgredih.

Kar se tiče splošne karakterizacije Svetkove, sklicujem se na to, kar je povedal komisar Jančigaj.

V predmetni vlogi vidim tudi jaz za svojo osebo hudodelstvo javne nasilnosti. Svetek preti s korenitim obračunanjem in vehementnimi napadi v časopisju sklicujoč se izrecno na mojo osebo in sicer v to svrhu, da bi izsilil nekak preklic izraza »brez-poselni« in sploh dosegel, da bi policija z njim morda drugače postopala, kakor je predpisano in kakor je do sedaj z ozirom na njegovo vedenje morala postopati. Da imam jaz kot javen funkcionar utemeljene vzroke se bati takih napadov, ki bi utegnili škodovati na časti, mojemu ogledu in avtoriteti, je pač jasno. Uradno sem imel s Svetkom opetovano, osebno uradno pa enkrat ali dvakrat opraviti. Nastopal je Svetek v osebni občevanju z menoj jako predrzno, pa tudi v pismenih vlogah se je posluževal takega tona, da se je moral pri okr. glavarstvu v Ljubljani potom delegacije kaznovati. Sicer bode pa policijski urad itak vse natančno poročal v pismu o glasu.« (AS, 1, fol. 17–18).

Vitez Grasselli je na deželni sodišču zaman čakal, kdaj se bo na zaslišanju pojavil absolvirani jurist Vladimir Svetek. A preden se seznanimo, kako se je kazenski pregon proti Svetku nadaljeval in razpletel, moramo par vrstic nameniti še Svetkovim objavam v časopisu Jutro, s katerimi je pretil ljubljanskim policajem.

BAV-BAV

Svetek, ki se je imel za nadvse učenega moža, je že pred začetkom obravnavanega kazenskega pregona po § 98 b KZ pod častno besedo grozil revnim in neukim stražnikom, da bodo izgubili službo in da jih bo dal v Slovenski narod (Cvirn, 1994, 8). Policijski komisar Franc Jančigaj in policijski svetnik Ivan Lauter sta se zato upravičeno bala Svetkovih nadaljnjih napadov na njun ugled, avtoriteto in čast.

Absolvirani jurist se je s prvimi »protipolicijskimi« članki oglasil že 10. avgusta 1910 v Jutru, torej kmalu potem, ko se je pismeno obrnil na župana Hribarja in nekaj dni pred kazensko ovadbo s strani ljubljanskega magistrata. 10. avgusta 1910 se je v sestavku *Neprijeten prizor* takole »poznavalsko« obregnil nad ljubljansko policijo: »Včeraj zvečer okoli polosme ure je obležal za gostilno pri 'Lipi' ob Ljubljani nek pijanček. Stražnik, ki je prišel na lice mesta, je sporočil po zeleni voz na magistrat. Seveda se je zbralo po stari ljubljanski navadi vse polno radovednežev okoli pijanca. To je pa bržkotne razburilo stražnika, da je začel postopati s pijancem skrajno surovo; ko je prišel zeleni voz je najprej nahrulil voznika, potem pa zgrabil pijanca in ga za rokav vleklo po pesku do voza. Vsi navzoči so protestirali, da policijski stražnik postopa tako surovo proti pijančku, ki je ležal brez zavesti. Stražnik se je pa začel jeziti na občinstvo, ki je enoglasno obsojalo to surovost! Ko se je oglasila iz neke hiše neka dama in se zgražala nad takim početjem, je stražnik zavpil nad njo: Kaj vas to briga, ako vam ni všeč, pa pojdite doli in ga vi spravite v voz. Recite še eno

besedo, pa vas naznanim! – Mislimo, da je tako postopanje stražnika proti pijančku, ki je že precej star in epileptičen, skrajno neprimerno, naravnost je pa surovo obnašanje napram občinstvu, ki se zgraža nad takim postopanjem!» (Jutro, 10. 8. 1910).

Svetek, ki je imel z zelenim vozom očitno že kakšno izkušnjo ali dve, je ubogemu pijančku, s katerim naj bi tako grdo ravnal ljubljanski policijski stražnik, da bi še bolj poudaril njegovo krivično nesrečo, z veliko mero domišljije prilepil še to, da je star in epileptičen. Zlobno lahko pripomnimo, da so bile vse ljubljanske srke očitno njegovi dobri stari znanci, saj je o njih vedel povedati celo več, kot je potrebno.

Že 12. avgusta je brez zadržkov zapisal, da sicer »jako neradi pišemo o razmerah ljubljanske policije, a ako se izziva nas na tak način, kot se je to zgodilo včeraj, tedaj moramo izpregovoriti jasno in odločno besedo. Jako neradi govorimo o zadevi, ker smo preveč demokratični, da bi mogli prenašati, da trpe radi nas mogoče škodo policijski stražniki, a ker je naš cilj, da podvržemo javni kritiki vsako nedopustno postopanje, moramo govoriti jasno in odločno. V predvčerajšnji številki smo poročali o surovosti in netaktnosti nekega policijskega stražnika, ki je zaposlen pri 'Lipi' postopal na skrajno surov način pri nekem pijancu in občinstvu, ki se je zgražalo nad njegovim ravnanjem. Ko ga je neka gospa opozorila na neprimerno postopanje, jo je nesramno nahrulil, a naznanil – kot je obetal, iste ni; šele, ko je izšla v našem listu dotična notica, je dobil stražnik ukaz, da naj naznani vso stvar! Stražnik je prišel drugi dan po dogodku k omenjeni dami, jo vprašal za njeno ime in ji rekel: 'Radi vas sem prišel v Jutro, pa za ta list se mi tako nič ne brigamo, naj piše kar hoče.' Seveda je nam irelevantno, kaj misli o nas policijski stražnik št. 4, pozivljemo pa načelnštvo mestne policije, da naj ta dogodek natančno preišče, zasliši naj vse priče – imena v našem uredništvu so na razpolago – ki so protestirale proti surovemu postopanju mestnega policijskega stražnika! To zahtevamo v interesu javnosti in prosimo, da se rezultat te preiskave tudi objavi!«. Na koncu je absolvirani jurist Svetek bobneče pristavil: »Resna in dostojna kritika je vedno dopustna in po tem načelu se bomo ravnali vedno in proti vsakomur, pa naj se še kdo tako širokousti, da se ne briga zato, kar pišemo mi!« (Jutro, 12. 8. 1910).

Razmere pa so postajale res »razmere«! Svetkovi komentarji so po prijavi na državno pravdnštvo postali ostrejši. Poročal je, da naj bi policija na ukaz deželne vlade povsod prežala na domnevne demonstrante (ozračje je bilo napeto, saj se je bližala druga obletnica septembrskih dogodkov), ki pa se niso hoteli od nikoder prikazati. Zato naj bi imela opravka samo z mirnimi in redkimi »pasanti«, med katere je seveda štel tudi sebe. Poln fantazije je celo zapisal, da naj bi na magistratu za vse tiste, ki jim niso všeč, menda postavili vislice (Jutro, 26. 8. 1910). Svetek, ki je bil znan slovenski nacionalist, je »opetovano opozoril ljubljansko policijo, da se naj malo bolj pobriga za predrzne nemškutarje, ki se popolnoma nič ne zmenijo za policijske prepovedi. Danes konstatiramo, da se kljub temu, da je vožnja po glavnem tivolskem drevoredu strogo prepovedana, nemški pobiči že na vse zgodaj pode po

drevoredu. Dobro bi bilo, da bi magistrat kakega stražnika, ki kaže posebno gorečnost pri razgrajanju slovenskega občinstva, določil za tivolsko okolico, da pokaže tam svojo službeno vestnost tudi proti Nemcem« (Jutro, 30. 8. 1910).

Splošni napadi na ljubljansko policijo so v prvih dneh septembra prešli na bolj osebno raven. Zanimivo je, da se je Svetek v Jutru lotil samo policijskega svetnika Ivana Lauterja, ne pa tudi policijskega komisarja Jančigaja. Seveda pa ni pozabil tudi na stare zamere, ki jih je gojil do osovraženelega policijskega agenta Gerloviča.

Preden opozorimo na članek z dne 3. septembra 1910, v katerem je Svetek okrcal nov režim na ljubljanskem magistratu, je treba spomniti, da je Ivan Hribar 19. avgusta 1910, torej na isti dan, ko je magistrat ovadil Svetka državnemu pravdništvu, prejel dekret deželnega predsedstva, da cesar ni potrdil njegove šeste izvolitve za župana (Hribar, 1983, 352). Liberalno usmerjeni Svetek ob Hribarjevem slovesu od županovanja ni ostal ravnodušen. O novih razmerah v ljubljanski mestni hiši je zapisal: »S trudom je narodno-napredni občinski zastop iztrebil na ljubljanskem magistratu nemščino in uvedel samo-slovenski notranji uradni jezik. Komaj pa je prišel na magistrat vladni komisar Laschan, katerega je nemška vlada postavila sporazumno s klerikalnim deželnim odborom, že se krši opravljeni red mestnega magistrata. Vladni komisar Laschan govori namreč tudi uradno s policijskim šefom Lautarjem le nemško. Privatno gospoda lahko delata kar hočeta, zahtevamo pa z vso odločnostjo, da se držita predpisov in ne kratita naših pravic.« (Jutro, 3. 9. 1910).

Čez dva dni je Svetek ubral novo taktiko. Pod hudomušnim psevdonimom Bavbav je pokazal svojo pisateljsko žilico in objavil domišljijsko »sodobno povest« Na magistratu, v kateri seveda nastopajo tudi liki ljubljanske policije:

»Na ljubljanskem magistratu je nastal nov režim in ljubljanski meščani so zelo radovedni na to, kaj se sedaj dela v stari mestni hiši, kjer se je do sedaj izvrševala njihova volja. Ker pa vsak ljubljanski meščan ne more, ali pa ne mara oditi osebno na magistrat, da bi se poučil o novem režimu, sem se poslužil svoje časnikarske pravice in sem odšel na magistrat informirati se 'o položaju'.

Pred županovo sobo me je sprejel vsega spoštovanja vredni Gerlovič, ki mi takoj odpre vrata in stal sem pred še večjega spoštovanja vrednim plemenitim gospodom vitezom Laschanom, pred katerim se spoštljivo priklonim do tal.

'Gospod župan ...'

'Prosim, nisem še župan, ali upam, da kmalu postanem, ker pri novih volitvah postavi kandidate tudi državna avtoriteta, pred katero zlezejo ljubljanski purgarji gotovo pod klop. Takrat postanem gotovo pravi župan, sedaj sem pa samo komisar ustavne vlade.'

'To pa je res nekaj novega za mene, gospod ustavni komisar, ali meni se ne zdi posebno verjetno, da bi ljubljanski volivci tako hitro in ubogljivo zlezli pod klop in najbrže bodo hoteli poslati na magistrat svoje ljudi.'

*'Ne bo potrebno, gospod urednik, ker ako bodo hoteli imeti ljubljanski purgarji ravno na vsak način na magistratu ljudi svojega zaupanja, pozovemo mi drage volje vse dosedanje občinske svetnike na magistrat – v špehovko.'*⁶

'Hvala lepa, gospod ustavni komisar, ne bi bil rad v njihovi koži.'

'Verujem rad in tudi jaz si ne želim priti v špehovko; to veselje prepuščam drage volje Hribarju, Tavčarju, Oražnu, Šviglju in njihovim tovarišem.'

'Obilo sreče pri volitvah, gospod ustavni komisar,' s temi besedami se poslovim.

Pred vrati je še vedno stal Gerlovič, kateremu izrazim željo, da bi govoril s šefom ljubljanske ustavno-komisarske policije, z gospodom Johannom Lauterjem in Gerlovič me spremi do svojega nekdanjega in sedanjega šefa.

'Gospod ustavno-komisarski svetnik ...'

'Ich verstehe nicht windisch', zagrmí strogi Laschanov policijski šef.

'Verujem, da ne razumete vindiš, ali slovenski vendarle razumete vsaj malo.'

'Auseinander!'

'Hudiča, saj vendar nisem snedel bombo, da bi šel narazen.'

Johann Lauter ne reče nič več, nego pozvoni in v sobo stopi Gerlovič.

'Arretieren Sie diesen Menschen da,' zapove mogočni gospod in pokaže s prstom na mene.

Gerlovič me prime brez obotavljanja in odpelje pred špehovko, odpre vrata, pahne me notri, zaklene zopet vrata in zavpije čez ključavnico kot kak orožniški ritmojster:

---

⁶ Tako se je imenoval zapor na magistratu, kamor so mestni policijski stražniki zapirali aretirance.

'Sturm auf die renitente Menge.'

In naskočile so me stenice, podgane in razna druga golazen ...

Zbudi me glasno trkanje na vrata. Skočim s postelje, odprem vrata in pred mano je stal Gerlovič, ki mi pomoli kos papirja, na katerem mi javlja dr. Trnovec, da je Jutro zaplenjeno.« (Jutro, 5. 9. 1910).

Naslednji dan se je Bav-bav ponovno oglasil v rubriki Iz črnega brloga in zabavljal nad klerikalci, Laschanom, Gerlovičem in Lauterjem. V vsakdanji molitvi klerikalcev je Laschana, ki alegorično nastopi v vlogi očeta, na primer ironično prosil, da naj odpusti »našim agentom provokatorjem klice 'Živela Srbija!', kakor tudi mi odpuščamo Tebi nemški nacionalizem, ne vpelji nas v ustavno življenje, temveč reši nas Pluta, slovenskih liberalcev in srbskih veleizdajnikov. Amen.« V okviru norčevanja iz ljubljanskih policijskih stražnikov pa je o Laschanovem policijskem šefu Johannu Lauterju zapisal, da je »vsak dan slabe volje, to pa samo zato, ker dobi nova cerkev Srca Jezusovega prej križ, kot – on. Nam je res žal!« (Jutro, 6. 9. 1910).

Bav-bav se je nato samo še enkrat oglasil. Tokratno »sodobno povest« je naslovil Zopet na magistratu, v njej pa zopet smeši ljubljanska policaja Lauterja in Gerloviča:

»Čitateljem Jutra je znano, da sem bil preteklo nedeljo, ko sem posetil na magistratu ustavnega komisarja Laschana in njegovega policijskega šefa Johanna Lauterja, zaprt, ali to jim še ni znano, da sem iz špehovke – zbežal.

Res sem zbežal, in ker je izdal Lauter za mano tiralico, sem se do včeraj skrival po raznih kotih pred policaji, ki so iskali z vso vnemo povsod, kjer so upali, da bi me našli. Opazoval sem to divjo gonjo, včeraj sem se začel pa dolgočasiti in začel sem premišljevati, kako bi bilo, ko bi šel sam osebno vprašat Lauterja, kaj da pravzaprav namerava storiti z mano in kmalu mi je šinila v glavo srečna misel.

V eni uri sem bil ves spremenjen: imel sem na sebi štajersko zeleno obleko in v gumbnici plavico; brivec mi je na pristrižene brke prilepil nekaj kocin in napravil mi je tudi lepo rujavo brado, tako da sem bil naenkrat popoln Nемеc in kot tak odkorakam moško na magistrat.

Najprej sem zopet posetil Laschana, kateremu sem se predstavil kot urednik Grazer Tagblatta in Laschan, ki je zopet zvest sotrudnik tega lista, me je sprejel z odprtimi rokami.

Takoj sva bila v živahnem pogovoru, ker Laschan je zgovoren mož in mi je razkladal svoje velikanske načrte, ki jih izvrši kot komisar ustavne vlade na ljubljanskem magistratu, ali ko sva bila v najživahnejšem pogovoru, vstopi policijski šef Johann Lauter, pozdravi z glasnim: heil in ko mu Laschan pove, kdo da sem, začne brez ženiranja referirati komisarju o neuspehih pri iskanju Bav-bava.

'Kdo pa je Bav-bav?' ga vprašam.

'Oh, nikan ne izprašuj! To je hudoben človek in res mi je žal, da imate takega stanovskega tovariša, ker, veste, tudi on je urednik. Sicer se pa to na vas čisto nič ne nanaša, ker vi ste nemški, kulturni časnikar in slovenski časnikarji so ravno taki divjaki, kot vsi Slovenci. Sploh postane Slovenec kulturni šele potem, ako se ponemči, kot sem to storil jaz, ki se danes naravnost sramujem, da sem rojen Slovenec ...'

'Vem, vem, ali kaj je storil ta strašni Bav-bav?'

'Najprej je zbežal na skrivnostni način iz špehovke, kamor sem ga dal zapreti, ker mi je odgovoril, ko sem mu rekel 'auseinander', da ni bombe snedel, da bi šel nazarzen, potem je pa pisal za mene, da sem vsak dan bolj hud, ker dobi nova cerkev Srca Jezusovega prej križ kot jaz. Ta hudobnež hudobni, ta grdoba, se je hotel s tem norčevati iz mene radi tega, ker popolnoma opravičeno že zdavnaj pričakujem, da bi dobil zaslužni križec.'

'Le pridni bodite, pa ga že dobite,' ga potolaži Laschan in Lauter se mu s solzami v očeh zahvali na obljubi in začne zatrjevati, da bo vedno priden in da stori vse, kar bo od njega zahteval ustavni komisar.

V tem vstopi Gerlovič – on je sedaj desna roka Lauterjeva – in pove, da se ni mogla najti nikjer kaka Bav-bavova fotografija, da bi jo poslali v *Das interessante Blatt*.

'Samo njegova punca je imela fotografijo' – nadaljeval je Gerlovič – 'ali ko smo jo hoteli vzeti, jo je dekle pred našimi očmi – snedla.'

'Donnerwetter,' zavpije Lauter, 'takoj odpeljite dekle v bolnico, kjer naj ji fotografira/ra/jo s pomočjo Röntgenovih žarkov želodec, dokler je fotografija še v želodcu.'

Gerlovič zbeži kot bi bil iz topa izstreljen, a Laschan začne hvaliti Lauterjev policijski talent ...

Jaz pa rečem čisto mirno: 'Dekle vendar ni moglo pogoltniti celo fotografijo, nego jo je najprej vso zgrizla, a razun tega se mora fotografirati s pomočjo Röntgenovih žarkov samo okostje, ne pa vsa vsebina človeškega želodca ...'

'A-a-a-a-'

'Sicer pa, gospod ustavni komisar in gospod ustavno-komisarski policijski šef, jaz sem – Bav-bav ...'

Oba sta padla v nezavest, jaz sem pa možko odšel, ravnotako kot sem prišel.« (Jutro, 9. 9. 1910).

Svetek ali Bav-bav je po objavi te šaljive povesti za nekaj mesecev izginil v neznano. Izogibal se je vročitvi cele serije pozivov na zaslišanje zaradi hudodelstva, ki naj bi ga storil s svojimi grožnjami ljubljanskim policajem. Preiskovalni sodnik vitez Grasselli je moral več kot samo potrpežljivo čakati na srečanje z ekscentričnim absolventom juristom. Na deželnem sodišču v Ljubljani ga je končno uspel zaslišati šele 30. marca 1911, torej slabih sedem mesecev po zaslišanju Ivana Vončine, Franca Jančigaja in Ivana Lauterja.

KONČNI RAZPLET ALI S FIGO V ŽEPU JE OBLJUBIL, DA SE BO ZRESNIL

Vladimirju Svetku so že konec avgusta 1910 začeli pošiljati priporočena vabila, naj se zglasi na c. kr. deželnem sodišču, na oddelku št. VIII, da bi ga zaslišali. Poštar ga je večkrat iskal na domu njegovih staršev v Vodmatu, da bi mu vročil uradni poziv, a zaman. Bav-bav se je med »divjo gonjo«, kot je zapisal v svoji drugi norčavi povesti, po vsej verjetnosti res »skrival po raznih kotih pred policaji«. Starša nista vedela povedati, kje naj bi se nahajal. Sredi septembra so ga začeli iskati tudi orožniki iz Vodmata, a brez uspeha. 12. oktobra 1910 so v dopisu c. kr. deželnemu sodišču poslali le kratko notico, da je »zdajšnje bivališče Svetka popolnoma neznano« in da o tem, kje se nahaja, nočejo nič povedati tudi njegovi starši (AS, 1, fol. 22 in 25).

6. decembra 1910 pa je na naslov slavnega c. kr. državnega pravdnštva prispela dopisnica, na katero je anonimnež (podpisal se je Ein Interessent) nakracal naslednje sporočilce:

»Dovolite mi, da s tem naznamim, da se iskani gospod Vladimir Svetek nahaja v Pragi – Kraljevi vinogradi. Njegovo stanovanje je policiji nepoznano.« (AS, 1, fol. 26).

Po prejemu anonimke je ljubljansko deželno sodišče ponovno začelo poizvedovati, kje naj bi se nahajal Svetek. Sredi decembra se je obrnilo na praško deželno sodišče, ki pa je odgovorilo, da Svetek zato, ker je sodno preganjan, najbrž zavestno ni prijavil bivališča v Pragi. Ljubljanskemu sodišču so zato svetovali, naj se obrne še na c. kr. policijsko direkcijo in seveda na c. kr. Češko univerzo Karla-Ferdinanda v Pragi. 19. januarja 1911 so z rektorata praške univerze sporočili c. kr. deželnemu kazenskemu sodišču v Ljubljani, da jim naslov bivališča Vladimirja Svetka ni poznan. Kje da stanuje, ni vedela nič povedati tudi policijska direkcija v Pragi. Šele 27. marca 1911 so z ljubljanskega magistrata sporočili c. kr. deželnemu sodišču, »da stanuje pravnik Vladimir Svetek zopet doma pri svojih stariših v Novem Vodmatu«. Vabilo k zaslišanju so mu uspeli vročiti 29. marca 1911 (AS, 1, fol. 26–30).

Tridesetega marca 1911 je vitez Grasselli, kot rečeno, končno zaslišal tudi našega junaka. Večkrat predkaznovani absolvirani jurist se je zagovarjal, da je »v svoji vlogi na bivšega župana terjal edinole to, za kar sem imel pravico. Zahteval sem namreč satisfakcijo za to, da se mi je s strani nekega policijskega funkcionarja očitalo, da sem brezposeln. Da jaz nisem brezposeln, to je vedela cela Ljubljana in vedeti je morala torej to tudi policija. Dobil sem tudi v resnici satisfakcijo v najpopolnejši meri in direktno s tem, da je sodišče obsodilo solicitorja Debevca, ki je ponovil to, kar mi je očitala policija, sklicujoč se izrecno na dotično uradno poročilo policije. Dolžnost takratnega šefa ljubljanske policije bila je torej storiti to, kar sem jaz v ti vlogi zahteval. Če sem jaz v ti vlogi žugal z napadi v časopisju za slučaj, če županov sluga še nadalje tako postopa z menoj, kakor je postopal oziroma če ne dobim satisfakcije za očitane brezposelnosti in če se hoče v tem najti nevarna grožnja, katera naj bi policijske funkcionarje spravila v strah in nepokoj, tedaj jaz pač vočigled

brezštevilnim napadom na Jančigaja, Lauterja in druge v ljubljanskem časopisju, sploh ne vem, kaj naj bi pravzaprav jaz takim trditvam nasproti postavil. Jaz si pač naravnost misliti ne morem, da bi mogel radi teh mojih opazk kdo biti v strahu, ne glede na to, da je od njegove proste volje odvisno, da se izogne tem napadom in sicer preprosto s tem, da se mi da moja pravica oziroma postopa z menoj tako, kakor je postopati z akademikom. Sicer pa so sploh osebe v citiranem dopisu na bivšega župana navedene v povsem drugem stiku, kakor pa hočejo to konstruirati Lauter in Jančigaj, kajti jaz v dopisu nikjer ne žugam, da bom dal kako določeno osebo v časopis in imenujem Lauterja in Jančigaja na takem mestu, ki nima z očitanimi mi grožnjami prav ničesar opraviti.« (AS, 1, fol. 32–33).

Nabriti absolvirani jurist je nadaljeval s precej umirjenim tonom in vitezu Grasselliju zagotavljal, da nima osebno nič proti ljubljanski policiji, kot tudi ne proti njenim posameznim funkcionarjem, »ako se mi ne bo godila nobena krivica« in spretno dodal, da se bo vedno branil proti krivici. Na koncu je skesano obljubil, da v prihodnosti ne bo več iskal konfliktov s policijo in z veliko mero pretiravanja poudaril, da jih ni imel že leto in pol in da se je začel zavedati, »da je prišel tudi za mene sedaj čas, ko nastopi resnost življenja« (AS, 1, fol. 33). Državno tožilstvo je 31. marca 1911 ustavilo pregon zoper Vladimirja Svetka, češ da zanj ne obstaja več noben utemeljeni razlog (AS, 1, fol. 2).

A tudi potem, ko je ljubljanski državni tožilec ustavil pregon proti Vladimirju Svetku, se mož ni bistveno poboljšal. Svetkovo zagotovilo preiskovalnemu sodniku, da je tudi zanj napočil »čas, ko nastopi resnost življenja«, je bilo torej le prazna obljuba, ki jo je izrekel s figo v žepu. Skratka. Kazenska tabela absolviranega jurista o plačanih globah, ki jo je vodila ljubljanska policija, se je do konca leta 1912 pridno dopolnjevala (ZAL, 2, fol. 129), čeprav je potrebno poudariti, da Svetek globe za svoje grehe ni mogel vedno plačati. Po storjenem prekršku je namreč vedno vložil »milostno prošnjo, da se mu ta kazen milostnim potom odpusti ali pa vsaj zniža, ker se nahaja sedaj v slabjših gmotnih razmerah«. Njegove milostne prošnje so seveda zaradi njegove znane preteklosti vedno gladko zavrnili. A Svetkovo gmotno stanje se je res poslabšalo, saj od srede leta 1911 dalje ni več prebival pri starših. Kot podnajemnik »brez premičnega blaga« je v letih pred začetkom velike vojne stanoval najprej na Cesti svetega Petra, nato na Beethovnovi in nazadnje na Dalmatinovi ulici. Iz policijskih poročil je razvidno, da tudi z rubežem od njega niso uspeli izterjati globe, saj niso imeli kaj vzeti (ZAL, 2, fol. 120–123, 126).

A Svetek kljub slabšim gmotnim razmeram ni nehal popivati po ljubljanskih gostilnah, razgrajal in izzival pa je tudi na mestnih ulicah in trgih. Policijsko poročilo z dne 12. oktobra 1911 na primer pravi, da je ponoči v družbi dveh neznanih gospodov kričal in žvižgal pred gostilno Antona Goršeta in kalil nočni mir. Svetek je proti »nesramnemu« policaju seveda takoj spisal pritožbo in trdil, da ni ne vpil, ne pel in ne žvižgal, »ker nisem absolutno nič muzikaličen« (ZAL, 2, fol. 117–118).

Že naslednji mesec naletimo na novo poročilo mestnega policijskega stražnika, ki je zapisal, »da Vladimir Svetek in še dva nepoznana gosta v kavarni Ilirija na Kolodvorski ulici niso hoteli plačati računa za zaužito pijačo 5 K in 92 v.« Svetek naj bi stražniku zabrusil: »Mi že ne bomo plačali.« Podpisani stražnik ga je nato hotel »v imenu zakona predstaviti uradu«. Svetek naj bi zato grozeče zarohnel: »Vi bote drek predstavili k uradu.« Pijana družina je končno spravila skupaj navedeno vsoto in poravnala račun. »Pripomni se, da je v kavarni bilo več gostov, kateri so se nad Svetkovimi besedami zgražali.« (ZAL, 2, fol. 125).

Svetek je skratka robantil in razbijal po gostilnah, »dražil in surovo zabavljajl čez druge goste« in neprestano iskal prepir. Ekscese je seveda še naprej uprizarjal tudi na ulici, kjer se ni spravljal samo na ljubljanske mestne policijske stražnike »s kifeljci pod vratom«, temveč je izzival in žalil tudi druge mimoidoče. Na piki je imel na primer državnega pravdnika dr. Pajnič, s katerim se je pogosto srečeval na okrajnem sodišču. Poleti 1912 ga je namenoma izzval na Dunajski cesti, ko se mu je od zadaj približal tako, da je mož čutil njegovo sapo. Seveda so ga zato kaznovali z denarno globo (ZAL, 2, fol. 145).

Svetku se je očitno zameril tudi jetniški paznik Franc Mikuž, v katerega se je julija 1912 »brez vsakega povoda zaletel in ga z vso močjo sunil v prsa« (ZAL, 2, fol. 157).

Štorijo o našem junaku pa naj zaključim dogodek, ki v celi seriji njegovih pustolovščin še enkrat lepo slika, zakaj je bil tako gorak ljubljanskim policajem. Svetek se je z njimi, kot rečeno, pogosto spuščal v besedno vojno na ulici. Precej vinjen se je avgusta 1912 tako lotil mestnega policijskega stražnika in ga sredi belega dne v prisotnosti mnogih radovednežev nahrulil z besedami: »Kam pa, prokleti pes!« In dodal: »Kaj pa hočeš, polip?« (ZAL, 2, fol. 156). Nič čudnega torej, da je vsa obravnavana leta več kot samo predsedal ljubljanskim policajem.

»WHAT DO YOU WANT, POLYP?«: CLOSE ENCOUNTERS OF LJUBLJANA
POLICEMEN WITH THE ECCENTRIC VLADIMIR SVETEK
IN THE YEARS PRIOR TO WORLD WAR I

Andrej STUDEN

Institute of Contemporary History, SI-1000 Ljubljana, Kongresni trg 1

e-mail: andrej.studen@inz.si

SUMMARY

The Ljubljana city police underwent reorganisation during the era of Mayor Ivan Hribar (1896–1910). Its principal task was to maintain law, order and public security. City constables were to perform their duty with earnestness, integrity and decorum, and deal with people calmly but firmly. During arrests they were forbidden to converse, use brutality, engage in altercation or treat arrestees badly. They were also to provide short daily reports on extraordinary events.

Vladimir Svetek was most certainly one of the most eccentric personalities whose excesses were the bane of everyday life of the Ljubljana city constables in the years prior to the outbreak of World War I. He was the prime example of a morally corrupted and incorrigible drunkard of Ljubljana, a rascal, an idle loiterer of the worst kind and an »eternal student« of law whose actions and behaviour were always in violation of police regulations. Having gone on countless excesses in the streets of Ljubljana, taverns and coffeehouses, the protagonist of this micro-story compiled quite a hefty criminal record that contained a series of sentences passed by the District Royal-Imperial Court in Ljubljana and many penalties imposed on him by the City Magistrate.

Vladimir Svetek (born in 1880 in Ljubljana) completed classical gymnasium in 1898 and enrolled in the Faculty of Law in Vienna in 1899. The »eternal student« only succeeded in passing the judicial exam at his second attempt in 1910 in Prague. The »candidate for the Bachelor of Law«, as he would constantly sign his name, resided at his parents' house during his stay in Ljubljana. He made a modest living as a writer and translator, while his frequent drunken fits made him a thorn in the side of Ljubljana policemen. He was a conspicuous creature of Ljubljana's quotidian life, an eccentric alcoholic who showed an especially great arrogance towards uneducated, ordinary people from lower social strata. He would often engage in altercations with them, belittling them as mediocre human beings and arrogantly flinging in their faces that it was beneath him, an academician, to talk to them. Whenever he happened on Ljubljana constables he would seize every opportunity to insult and offend them, shove against them and provoke them in any other way possible. Moreover, while Vladimir Svetek always demanded to be treated fairly by police officers, he was always outrageously rude to them.

Although Svetek was a man of a notorious reputation, involved in many scandals, the paper at hand mainly focuses on the court proceeding from 1910. The »candidate for the Bachelor of Law« was prosecuted for committing crime of violence in public with extortion. The aforementioned charge was partly based on threats against the Ljubljana police and the Magistrate that he made during one of his excesses at the Zalaznik's inn and after a police officer had supposedly offended him by calling him »a former jurist and currently unemployed person«. Following the incident, Svetek declared a genuine newspaper war on the police and partly followed through on his threats by publishing a few statements in the 'Jutro' daily. At the hearing in March 1911 he stressed that by threatening the police he was trying to take a stand against the injustice inflicted on him and that he merely sought compensation for defamation, and promised to sober up and improve his behaviour. On 31 March 1911 the State Prosecutor dismissed the case against Vladimir Svetek on the grounds that there was no longer any probable cause to continue with the criminal proceedings.

However, Svetek failed to make good on his promise and »diligently« continued to appear in police reports of disturbances. He also continued to engage in wars of words with the police. In August 1912, for instance, while throwing a tantrum in an intoxicated state, he railed at a city constable in broad daylight and in front of many curious onlookers, saying: »Where are you going, you bloody dog!« And added: »What do you want, polyp?« Little wonder, then, that the Ljubljana policemen were quite tired of him.

Key words: Ljubljana city police, Vladimir Svetek, excesses, public law and order

VIRI IN LITERATURA

AS, 1 – Arhiv Republike Slovenije (AS), DSL (Deželno sodišče Ljubljana), dosje Vladimir Svetek, Vr VIII 913/10, AŠ XL (leto 1911).

Disciplinarni statut (1898): Disciplinarni statut za mestno policijsko stražo: sprejet v javni seji občinskega sveta dne 20. decembra 1898. Ljubljana, Mestni magistrat.

Določbe za preskusni izpit (1910): Določbe za preskusni izpit kateri ima napraviti mestni policijsko-stražniški nadzornik pred svojo namestitvijo. Ljubljana, Mestni magistrat.

Izvršilni predpis (1898): Izvršilni predpis o službeni opravi za policijsko stražo v Ljubljani po 11. organizatornega statuta mestne policijske straže: sprejet v javni seji občinskega sveta dne 20. decembra 1898. Ljubljana, Mestni magistrat.

Jutro (1910): Jutro, avgust–september 1910.

- Kazenski zakon (1889):** Kazenski zakon o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dne 27. maja 1852, št. 117 drž. Zakonika. V: Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku, I. Ljubljana.
- Navodilo (1910):** Navodilo za izvrševanje službe mestnega policijsko-stražniškega nadzornika. Ljubljana, Mestni magistrat.
- NŠAL, 1** – NŠAL (Nadškofijski arhiv Ljubljana), RMK (Rojstna matična knjiga), Ljubljana, Sv. Peter, leto 1880, str. 133, zap. št. 22.
- Slovan (1909):** Abs. jur. Vladimir Svetek, Marinetti in njegova šola. Slovan, leto VII, 252–254; 309–310; 341–342 in 373–377.
- ZAL, 1** – Zgodovinski arhiv Ljubljana (ZAL), LJU 500, Domovinski oddelek, Svetek, Vladimir, MF 693.
- ZAL, 2** – ZAL, Reg. I., fasc. 1321, dosje Vladimir Svetek.
- Cindrič, A. (2009):** Študenti s Kranjske na dunajski univerzi 1848–1918. Ljubljana, Univerza v Ljubljani.
- Cvirn, J. (1994):** Vsega je bil kriv Buffalo Bill. K zgodovini boemskega življenja v Ljubljani pred prvo svetovno vojno. Zgodovina za vse, I, 2, 1–10.
- Černivec, Ž. et al. (ur.) (1999):** Ljubljanski klasiki 1563–1965. Ljubljana.
- Govekar, F., Zarnik, M. (ur.) (1910):** Ljubljana po potresu 1895–1910. Ljubljana, Mestni magistrat.
- Grdina, I. (1995):** Vladimir Levstik v času in prostoru. Spremna študija. V: Levstik, V.: Hilarij Pernat. Maribor, Založba obzorja, 209–318.
- Hribar, I. (1983):** Moji spomini. I. del. Ljubljana, Slovenska matica.
- Kačičnik, A. (1987):** Poročila ljubljanskih policajev o prestopkih 1901–1914. Kronika, časopis za slovensko krajevno zgodovino, 35, 3, 190–198.
- Škerl, F. (1938):** Ljubljana v prvem desetletju ustavne dobe 1860.–1869. Inauguralna disertacija. Ljubljana, Zadrúžna tiskarna.